

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 1Sžk/6/2020  
Identifikačné číslo spisu: 5019200009  
Dátum vydania rozhodnutia: 26.01.2021  
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Trenčan  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5019200009.1

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Trenčana a členov senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Igora Belka, v právnej veci žalobcu (v konaní sťažovateľ): D. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom D. XXX/X, I., zastúpený: Mgr. Rastislav Otruba, advokát so sídlom Kvačalova 1227/55, Žilina, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina, so sídlom Národná 34, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 31S/3/2019 zo dňa 27. novembra 2019, ECLI:SK:KSZA:2019:5019200009.1, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť zamietla.

Účastníkom nepriznáva právo na náhradu trov kasačného konania.

### Odôvodnenie

#### I. Konanie pred orgánom verejnej správy

1. Žalobca žiadosťou doručenou žalovanému dňa 27. septembra 2018 požiadal o poskytnutie právnej pomoci vo veci preskúmania rozhodnutia Finančnej správy Slovenskej republiky č. 1100308/1/144749/2015 zo dňa 1. apríla 2015, ktorá je vedená na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 20S/94/2015.

2. Žalovaný rozhodnutím č. KaZA/28041/2018 zo dňa 21. decembra 2018 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) nepriznal žalobcovi nárok na poskytnutie právnej pomoci.

3. V odôvodnení rozhodnutia žalovaný dospel k záveru, že žiadateľ nespĺňa jednu z podmienok nároku na poskytnutie právnej pomoci, a to podmienku stavu materiálnej núdze. Konštatoval, že zároveň neexistujú ani také okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a

doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z (ďalej len „zákon o právnej pomoci“)

## II. Konanie pred krajským súdom

4. Proti rozhodnutiu žalovaného podal žalobca v zákonnej lehote správnu žalobu na Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) a domáhal sa zrušenia rozhodnutia žalovaného a vrátenia veci žalovanému na ďalšie konanie a rozhodnutie. V odôvodnení žaloby žalobca poukázal na to, že z obsahu odôvodnenia napádaného rozhodnutia nie je zrejmé, na základe akých skutočností žalovaný dospel k názoru, že na strane žalobcu neexistujú také okolnosti, ktoré by odôvodňovali poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou podľa § 6b ods. 2 zákona o právnej pomoci. Tvrdil, že nebol vyzvaný na preukázanie dôvodnosti aplikácie tohto ustanovenia.

5. Žalobca ďalej uviedol, že žalovaný pri posudzovaní povahy sporu stroho opísal skutkový stav konania, v ktorom žalobca žiada o poskytnutie právnej pomoci. V časti týkajúcej sa posudzovania splnenia podmienok na aplikáciu § 6b ods. 2 zákona o právnej pomoci konštatuje nepreskúmateľnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného pre absenciu zákonných náležitostí v zmysle § 47 ods. 3 Správneho poriadku. Žalobca vidí vadu v nedostatku dôvodov, pretože žalovaný bez bližšieho odôvodnenia a rozboru nedáva odpoveď na otázku, akými skutkovými a právnymi dôvodmi bol vedený pri posudzovaní zákonných podmienok pre aplikáciu § 6b ods. 2. Podľa žalobcu z obsahu odôvodnenia napádaného rozhodnutia nie je možné spoľahlivo zistiť, prečo žalovaný dospel k záveru obsiahnutému vo výroku. Žalovaný pristúpil iba k citácii daného zákonného ustanovenia, avšak nepristúpil k výkladu právnej normy. Žalobca preto dospel k záveru, že bez náležitého odôvodnenia nie je možné napádané rozhodnutie preskúmať.

6. Žalovaný vo svojom vyjadrení trval na svojom rozhodnutí a dôvodoch v ňom uvedených. Vyjadril názor, že postupoval správne podľa platných právnych predpisov a náležite preskúmal podmienky podľa zákona, pričom záver o nesplnení podmienky podľa § 6b ods. 2 zákona o právnej pomoci riadne odôvodnil.

7. K námietke žalobcu o chýbajúcej výzve na preukázanie dôvodnosti aplikácie ustanovenia § 6b ods. 2 uviedol, že žalobca bol riadne vyzvaný na preukázanie potrebných okolností, pričom svoju povinnosť nesplnil a následne bol vyzvaný na doplnenie ďalších potrebných dokladov.

8. Žalovaný k námietke nedostatočného odôvodnenia rozhodnutia uvádzal, že v odôvodnení uviedol všetky doklady a skutočnosti, ktoré žalobca doložil do spisu, a že tieto doklady posúdil každý jednotlivo a zároveň všetky vo vzájomnej súvislosti, s uvedením všetkých skutočností a úvah, ktoré ho viedli k tomuto vyhodnoteniu. Žalovaný ďalej tvrdil, že napadnuté rozhodnutie neobsahuje iba konštatovanie bez náležitého odôvodnenia, ale obsahuje riadne zhodnotenie skutočných príjmov a výdavkov žalobcu s jeho manželkou, pričom situáciu vyhodnotil tak, že výdavky žalobcu môžu byť nadhodnotené alebo môžu vypovedať o nadštandardnej životnej úrovni žalobcu a jeho rodiny.

9. Krajský súd preskúmal napadnuté rozhodnutie a rozsudkom sp. zn. 31S/3/2019 zo dňa 27.11.2019 (ďalej len „napadnutý rozsudok“) žalobu podľa § 190 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „S. s. p.“) zamietol ako nedôvodnú. V odôvodnení rozsudku konštatoval, že žalovaný postupoval v súlade s ustanovením § 6 ods. 1 zákona o právnej pomoci, keď posudzoval otázku materiálnej núdze žalobcu na základe jeho žiadosti o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci a priložených dokladov deklarujúcich jeho sociálny a majetkový stav. Uviedol, že na použitie ustanovenia § 6b ods. 2 zákona o právnej pomoci nie je právny nárok a je výlučne na úvahe žalovaného ako správneho orgánu, či toto ustanovenie použije. Krajský súd mal za to, že neexistujú také okolnosti na strane žalobcu, ktoré by odôvodňovali poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou podľa § 6b ods. 2 zákona o právnej pomoci.

10. Ďalej citoval z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) sp. zn.

10Sžo/3/2016, podľa ktorého podnikateľské riziko nemožno prenášať na štát, čo dal krajský súd do súvisu s predmetom konania, kvôli ktorému žalobca žiadal právnu pomoc (rozhodnutie o vyrubení rozdielu dane z pridanej hodnoty). Krajský súd súhlasil so žalovaným, že neposkytnutím právnej pomoci zo strany žalovaného nie je obmedzené právo žalobcu na súdnu ochranu, keďže žalobca si môže zvoliť advokáta, a v danej veci nejde o prípad, kedy by neposkytnutie právnej pomoci malo vážne následky a spôsobilo vážnu ujmu na právach a oprávnených záujmoch žalobcu ako žiadateľa. Poukázal na to, že pozitívny záväzok štátu sa vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch.

11. Krajský súd sa venoval i krátkej polemike s právnymi názormi uvedenými v rozsudku Najvyššieho súdu sp. zn. 8Sžo/4/2018 z 25.10.2018 o povinnosti žalovaného vyhodnocovať status žiadateľa aj v intenciách ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o právnej pomoci, pričom uviedol, že s nimi nesúhlasí. Vo vzťahu k žalobcovi krajský súd uviedol, že mu nehrozí existenčná ujma, a poukázal na to, že v jeho prípade ide o dlhy z nedodržania daňovej disciplíny, na ktoré súd pri posudzovaní majetkových pomerov neprihliada. Zdôraznil, že vydaním napadnutého rozhodnutia, ktorým z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok nebol žalobcovi ako žiadateľovi priznaný nárok na právnu pomoc v zmysle zákona o právnej pomoci, právo žalobcu domáhať sa ochrany svojich práv pred príslušným súdom ostalo zachované.

### III. Kasačná sťažnosť žalobcu, vyjadrenie žalovaného

12. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca prostredníctvom advokáta včas kasačnú sťažnosť, ktorou rozhodnutie krajského súdu napadol v celom rozsahu a navrhol, aby kasačný súd rozsudok krajského súdu zrušil, vec krajskému súdu vrátil na ďalšie konanie a aby priznal sťažovateľovi plnú náhradu trov konania.

13. Sťažovateľ odôvodnil kasačnú sťažnosť najmä s poukazom na ustanovenie § 440 ods. 1 písm. g) a písm. h) S. s. p., teda tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia, a že krajský súd sa v konaní odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu.

14. Sťažovateľ argumentoval, že povinnosťou žalovaného ako správneho orgánu bolo postupovať v súlade so zákonom o právnej pomoci a vyhodnocovať status sťažovateľa aj v intenciách jeho ustanovenia § 5b ods. 6, pričom nie je relevantné, či sa sťažovateľ postupu podľa tohto ustanovenia domáhal. Keďže žalovaný takto nepostupoval, v jeho konaní sa podľa sťažovateľa vyskytla vada, ktorá môže mať vplyv na zákonnosť preskúmaného rozhodnutia. Sťažovateľ ďalej tvrdil, že krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, keď sa nestotožnil s právnymi závermi rozhodnutia Najvyššieho súdu, pričom poukázal na jeho rozhodnutie sp. zn. 8Sžo/4/2018 z 25.10.2018. Tiež poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 163/2010-70 z 18.04.2012 a sp. zn. IV. ÚS 118/2010-94 z 12.04.2012, podľa ktorých dbať nad materiálnym zabezpečením práva na prístup k súdu musia súdy bez ohľadu na to, či to ustanovuje zákon alebo iný prameň práva.

15. Žalovaný vo svojom vyjadrení navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť. K uplatnenému sťažnostnému dôvodu § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p. (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe) uviedol, že rozhodnutie Najvyššieho súdu, na ktoré odkazoval sťažovateľ, nie je publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, teda netvorí ustálenú rozhodovaciu prax kasačného súdu. Podľa názoru žalovaného z jedného citovaného rozhodnutia nie je možné odvodiť, či ide o ustálený právny názor. Ďalej načrtnol, že súd nižšieho stupňa sa môže odkloniť od rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, keď dostatočne vysvetlí v odôvodnení, prečo nebolo možné stotožniť sa s určitým judikátom. Keďže krajský súd vysvetlil, prečo nesúhlasí s právnym názorom kasačného súdu z minulosti, podľa žalovaného nejde o správne uplatnený sťažnostný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. h) Správneho súdneho poriadku.

16. K sťažnostnému dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g) S.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci) vyjadril žalovaný názor, že sťažovateľ neuviedol, v čom konkrétne spočíva nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, keď hodnotil iba postup žalovaného a nie krajského súdu. Prítom v konaní pred

kasačným súdom nie je podľa žalovaného priestor riešiť konanie pred administratívnym orgánom, keďže kasačné konanie slúži na nápravu právnych väd konania pred krajským (správnym) súdom. Mal ďalej za to, že v prípade použitia voľnej úvahy orgánu verejnej správy by kasačná sťažnosť mala byť prípustná iba z dôvodu, keď by výrok rozhodnutia odporoval obsahu spisov alebo zásadám logického myslenia. Žalovaný navrhol podanú kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

#### IV. Právne závery kasačného súdu

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný preskúmal rozsudok krajského súdu v medziach sťažnostných bodov (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c/, ods. 2 S.s.p.), pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 a ods. 2 S.s.p.), vo veci v zmysle § 455 S.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyselne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná, a preto ju podľa § 461 S.s.p. zamietol. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 26.01.2021 po tom, ako bol termín vyhlásenia rozhodnutia predpísaným spôsobom zverejnený.

18. Kasačný súd stál pred úlohou posúdiť kasačnú sťažnosť v medziach sťažnostných bodov, ktorými bol viazaný (§ 453 ods. 2 S.s.p.). Každý sťažnostný bod pred posúdením jeho dôvodnosti musel vyhodnotiť aj z hľadiska jeho prípustnosti (§ 439, § 440 ods. 1, § 441 S.s.p.).

19. V sťažnostnom bode, ktorým namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, sťažovateľ v niekoľkých odsekoch argumentoval tak, že žalovaný podľa neho mal povinnosť pred vydaním preskúmaného rozhodnutia vyhodnotiť status sťažovateľa aj intenciami § 5b ods. 6 zákona o právnej pomoci; a keďže tak nepostupoval, zaťažil podľa sťažovateľa konanie vadou, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť preskúmaného rozhodnutia. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti podrobne neargumentoval proti právnemu posúdeniu krajského súdu, len formuloval svoju predstavu o existencii povinnosti na strane žalovaného.

20. Pokiaľ by aj kasačný súd (benevolentne) chápal vetu z kasačnej sťažnosti začínajúcu „V súvislosti s procesným postupom žalovaného ako i správneho súdu...“ tak, že sa ňou namieta, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď nepovažoval za rozporné so zákonom nevyhodnotenie možnosti aplikácie § 5b ods. 6 zákona o právnej pomoci zo strany žalovaného, kasačný súd by musel odpovedať, že zo štruktúry a obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku vyplýva, že rozsudok nebol postavený na posúdení tejto otázky - a kasačný súd má za to, že ani nemohol byť, s ohľadom na viazanosť správneho súdu žalobnými bodmi (§ 134 S.s.p.).

21. Pre kasačný súd bol relevantným zistením predovšetkým fakt, že voči nezohľadneniu onoho ustanovenia § 5b ods. 6 sťažovateľ v správnej žalobe nenamietal ani na jednom mieste, hoci nie je známe, že by mu v tom niečo bránilo; tam sústredene brojil iba proti (podľa neho) nedostatočnému odôvodneniu záveru žalovaného, že na sťažovateľa nemožno aplikovať § 6b ods. 2 o právnej pomoci. Súc viazaný zákonnou koncentráciou (ustanovenou v § 183 a pre kasačné konanie osobitne v § 441 a § 439 ods. 3 písm. b/ S.s.p.), túto argumentáciu z kasačnej sťažnosti nesmel kasačný súd ako neprípustnú novotu posudzovať. Totiž tú vadu preskúmaného rozhodnutia, ktorú sťažovateľ začal namietat' v kasačnej sťažnosti, nenamietal v správnej žalobe, preto ani krajský súd nemohol na tento neskôr tvrdený dôvod nezákonnosti meritórne reagovať, pretože v tejto časti je kasačná sťažnosť neprípustná.

22. Konanie na kasačnom súde však slúži na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia krajského súdu v medziach sťažnostných bodov, a iba sekundárne (po zistení nezákonnosti zo strany krajského súdu) môže (opäť v rámci žalobných bodov) kasačný súd vysloviť nezákonnosť rozhodnutia orgánu verejnej správy a takéto rozhodnutie prípadne zrušiť. Ťažko teda môže sťažovateľ vyčítať krajskému súdu nesprávne právne posúdenie otázky, ktorú mu v žalobe nepoložil a ktorá tak nebola predmetom sporu medzi ním a žalovaným, a nešlo ani o vadu, pri posudzovaní ktorej by súd nebol viazaný správnu žalobou (§ 134 ods. 2 S.s.p.).

23. Krátka úvaha krajského súdu o nesprávnosti právneho názoru Najvyššieho súdu o nutnosti posudzovania podmienok podľa § 5b ods. 6 zákona o právnej pomoci, vysloveného v nesúvisiacej veci iného účastníka konania (vtedy odvolateľa, v konaní o opravnom prostriedku proti neprávoplatnému rozhodnutiu podľa § 250l niekdajšieho Občianskeho súdneho poriadku) v rozsudku sp. zn. 8Sžo/4/2018 z 25.10.2018, a o jeho neaplikovateľnosti na súdenu vec, tak má povahu obiter dicta (povedaného mimochodom) a nie je pre vec rozhodujúca. Ani prípadný omyl krajského súdu pri výklade právneho predpisu v tejto časti textu odôvodnenia rozsudku by tak nemal za následok nezákonnosť rozsudku vo vzťahu k jeho zamietavému výroku. Tento sťažnostný bod nemožno vyhodnotiť ako dôvodný.

24. Rovnako k samotnému takto sa črtajúcemu sporu medzi súdmi o výklad príslušných ustanovení zákona, čo zároveň namietal sťažovateľ ako ďalší sťažnostný bod (dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p., teda že sa krajský súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu) sa preto konajúci senát kasačného súdu na tomto mieste nebude vyjadrovať kvôli jeho irelevancii pre vec. Poznomenáva len, že totožný právny názor (o povinnosti žalovaného odôvodniť aj nepriznanie úhrady peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci podľa § 5b ods. 6 zákona o právnej pomoci) sa vyskytol v rozsudkoch iných senátov Najvyššieho súdu pod sp. zn. 4Sžk/4/2020 a 6Sžk/20/2020 v obdobných právnych veciach sťažovateľa. V týchto rozhodnutiach zrejme z nejakého dôvodu, ktorý sa z ich odôvodnenia ani v náznakoch nedá vyčítať, aj napriek vyššie uvedenej viazanosti kasačného súdu a nepripustnosti vnášania nových žalobných bodov do kasačnej sťažnosti, ďalšie senáty kasačného súdu mimo (v rozsudku uvedených) žalobných bodov vyhovelí námietke sťažovateľa z kasačnej sťažnosti o vade rozhodnutia žalovaného kvôli chýbajúcemu posúdeniu podmienok podľa § 5b ods. 6 zákona o právnej pomoci, zmenili zamietajúce rozhodnutia krajského súdu a zrušili tam preskúmané rozhodnutia. Konajúci senát kasačného súdu z uvedených rozsudkov nemal ako zistiť, aký právny názor tieto dva senáty hodlali zaujať vo vzťahu k prelomeniu zákonnej úpravy vyššie uvedených procesných otázok (o viazanosti žalobnými bodmi a novotách v kasačnej sťažnosti) a prečo o takomto sťažnostnom bode meritorne rozhodovali. Preto nedospel ani k zisteniu v zmysle § 22 ods. 1 písm. a) S.s.p., od akého právneho názoru vyjadrenému v skoršom rozhodnutí kasačného súdu by sa sám odkláňal. Vec tak konajúci senát nepostúpil veľkému senátu, hoci ho právne úvahy dovedli k nepochybne odlišnému (opačnému) konečnému rozhodnutiu o prakticky totožnej kasačnej sťažnosti sťažovateľa.

25. Vo vzťahu k dôvodu kasačnej sťažnosti vo veci odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu (sťažovateľ len odcitoval časť z napadnutého rozsudku, kde sa vyjadruje nesúhlas s už uvedeným rozhodnutím sp. zn. 8Sžo/4/2018), kasačný súd opakuje, že rozhodnutie krajského súdu nebolo založené na sťažovateľom tvrdenom odklone, ale krajský súd najmä skúmal žalobné body, ktoré sa predsa otázky možného použitia § 5b ods. 6 nijako netýkali. Keď krajský súd mimo žalobných bodov na zvýšenie presvedčivosti alebo ako edukatívnu vsuvku konštruje odpoveď na hypotetickú otázku, ktorú sa ho účastníci konania nepýtali, neporušuje tým zákon, pokiaľ takéto doplnky a odbočky (obiter dicta) nespôsobujú celkovú nezrozumiteľnosť odôvodnenia. Kasačnému súdu tak neprislúcha hodnotiť tvrdený odklon krajského súdu od ustálenej judikatúry v otázke nepodstatnej pre rozhodnutie o správnej žalobe.

26. Z uvedených dôvodov Najvyšší súd dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je v oboch sťažnostných bodoch nedôvodná.

27. Napokon si kasačný súd neodpustí pre posúdenie veci bezvýznamnú poznámku, že obsah argumentácie sťažovateľa v správnej žalobe a kasačnej sťažnosti, ako i zistenia žalovaného a krajského súdu o celkovej majetkovej situácii sťažovateľa uvedené v preskúmanom rozhodnutí, vyvolávajú otázky o skutočných motívoch sťažovateľa pri podaní žiadosti o právnu pomoc, ako i pri následnom súdnom prieskume rozhodnutia žalovaného.

28. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 167 ods. 1 v spojení s § 467 ods. 1 S. s. p. a nepriznal účastníkom náhradu trov tohto konania, keďže sťažovateľ v tomto konaní nebol úspešný a na postup podľa § 168 S. s. p. nevidel dôvod.

**Poučenie:**

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.